

- program bezpečnostních schránek
- prodej a odkup investičního zlata a stříbra
 - odborné finanční poradenství
- zprostředkování přístupu na světové burzy
 - ekonomické a finanční poradenství
- investiční a finanční zpravodajství
 - realizace úvěrů, hypoték
 - životní pojištění

www.prosperta-finance.com

Ročník.....5
Rok.....2015

3
podzim

Brušperský povětrník (1929) – Jan Krulíkovský st.

www.beskydskalikerka.cz

Otvírací doba:

pondělí - pátek 15,30 – 22,00 h

sobota 14 – 23 h

neděle 14 – 22 h

Obsah

Titulní strana: Kostel sv. Kateřiny u Štramberka – Boris Zvada.....	1
Brušperský povětrník (J. Krulíkovský st.).....	2
Úvodník (Z. V. Krulíkovský).....	3
Češi v křeči (R. Žvak).....	4
Literární soutěž (D. Zápalková).....	5
Na Lysé se čerti žení (B. Vidura).....	6
Poslední brušperský mlynář (J. Krulíkovský).....	7
Ondrašku, Ondrašku (F. Pituchová).....	8
Jak nás přepadli zbuji (J. Kuliha).....	9
Lašský král oslavil jubileum (R. Šatánková).....	10
O věcech kulatých (R. Vlček).....	11
Odešel J. Václavík.....	12
Letní bouře (B. Vidura).....	13
Stará babice (O. Tlučková).....	14
Baba, Černá zem (V. Tomis).....	16
Podzim, Pranostiky.....	18
Podzimní pozvání (D. Zápalková).....	19
Fotodokumentace.....	20,21
Hukvaldsko se bouří (Z. Konečný, F. Mainuš).....	22
Malý slovníček (J. Krulíkovský).....	29
Konopí (L. Pastorek).....	31
Z receptáře lašského krále.....	33
Chrpa a vlčí mák (J. Vašíček).....	34
Okolo Frydka.....	35
Soutěž o odznak prodloužena.....	36
Kalendárium lašských akcí.....	37
Obsah.....	38

Úvodník

Vážení čtenáři,

„...na svatého Václava již nám podzim nastává...“ zpívá se v jedné české písni. My 28. září již tradičně podzim přivítáme výplazem na K 1, tedy krmelínský kopec. Na začátku léta jsme si přáli slunečné horké léto – splnilo se nám to, až jsme brblali, že je to moc. Meteorologové teď vyhrožují deštivým podzimem, přejme si, ať prší, ale ne příliš. A hlavně ať je teplý, abychom si užili sbírání hub.

Znovu veřejnosti turistické oznamujeme, že jsme termín uzávěrky odznaku Moravskoslezské Lašsko prodloužili o dva roky - až do **31. 8. 2017!** To proto, že do konce srpna letošního roku jej stihlo splnit jen několik desítek nadšenců – většinou důchodců. Byla by to škoda nedat šanci těm ostatním, kteří mají o plnění odznaku zájem, ale čas jim nepřál. Těší nás, že ohlas na místa, která nutno navštívit je velmi pozitivní, naplňuje se tak poslání celé akce – opravdové poznání našeho regionu po stránce vlastivědné.

Dále pokračují naše výšlapy k pramenům lašských řek a potoků. Jsou to velmi zajímavé kouty našich hor a strání. V červenci jsem se svou družinou vyrazil západolašskou krajinou podél Moravice až k jejímu prameni pod Praděd. Navíc jsme ještě absolvovali překrásný výstup k prameni Bílé Opavy...

V kulturní oblasti jsme svou účastí na různých akcích udělali opět mnoho pro propagaci našeho Lašska, a to nejenom u nás, ale i v Polsku. Je zajímavé, že v Ratiboři a okolí se také budí lašské povědomí.

Jen jedno nám dělá starost – finance na dostavník. Hledáme dobrodince, kteří mají Lašsko v srdci...

Upozorňuji, že na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našich stránek <http://www.lassko.eu>. Tam také bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Z. V. Krulíkovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně - vydává kulturně vlastivědné sdružení Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavce - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci.

E-mail: lassky.dostavnik@gmail.com (nebo: lasskykral@centrum.cz)

Redakce: Zdeněk Vilém Krulíkovský, Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Michaela „Mikeira“ Krulíkovská

Češi v křeči

Co se děje v naší vlasti
a co s českou řečí?
Ztrácí se jako sněh z jara,
mizí, jak nad hrncem pára,
Čech se zmítá v křeči.
Český jazyk rdí se studem,
pozbyl svoji krásu.
Evropa mu hlavu stíná,
požírá jej angličtina,
při svém hodokvasu.

Cizinci nás Čechy doma
jak potkany hubí.
Přivedli nás na mizinu,
trousí o nás jedu slinu,
rozkoší se zubí.

Než nám cizí mocipáni
zbytek země prohýří,
Češi snad k rozumu přijdou,
svou vlast hrdě bránit vyjdou
s Blanickými rytíři?

Radek Žvak - RýmoŽvačky

Kalendárium lašských akcí - podzim 2015

26. září (sobota): Vinobraní U Čendy – víno z Kobylí, hraje Evergreen party

Výstava zahrádkářů na Černé louce v Ostravě, od 14 hodin Oduajne band (lašský král)

28. září (pondělí): Tradiční horolezecký výplaz na K 1 v Krmelíně – od 14 hodin. Patronem výplazu je lašský král Zdeňka Viluš I. a lašský ministr tělovýchovy a sportu olympijský vítěz Vítězslav Mácha.

4. října (neděle): Vlastivědný výšlap k pramenům Stonávky, vlakem z Frýdku v 8, 35 do Hnojníka, pak do Komorní Lhotky k prameni přes Kotař do Morávky (12 km)

24. října (sobota): Hodoňovický krmáš v hostinci U Čendy, hudba 2U

28. října (středa): Laško-valašský výplaz na památný Radhošť. Start v 11 hodin na Pustevnách, odtamtud k Radegastu a na vrchol, v Kapli pak zapějeme Hej Slovani, hymnu Lašska aj.

7. listopadu (sobota): Tradiční Jarmark řemesel v Krmelíně – od 9 hodin v hostinci Na Benátkách

15. listopadu (neděle): Vlastivědný výšlap k pramenům Sedlnice a Kopřivničky. Vlakem z Frýdku v 9, 29 do Veřovic, v 10, 45 pak neznačenou stezkou k prameni Sedlnice, dále kolem Raškova Kamene k prameni Kopřivničky, přes Šostýn do Kopřivnice, zpět vlakem

20. listopadu (pátek): Kabinet lašských písní a básní ve Frýdlantě n. O. (knihovna) v 17 hod

21. listopadu (sobota): Tradiční podzimní pečení v Hodoňovicích U Čendy – pro rodiny s dětmi, výstava včelařů a zahrádkářů

6. prosince (neděle): MikuLašský výplaz na Prašivou a zároveň Výšlap k pramenům Lučiny. V 8, 35 z Frýdku vlakem do Dobratic, kolem Lučiny k prameni, pak na Prašivou (chata KČT) a do V. Lhoty

31. prosince (čtvrtek): Silvestrovský výplaz na Lašský Říp (Monte Čupec), v 11,50 projev lašského krále

Termín uzávěrky soutěže o získání odznaku

"Království lašské" odložen o 2 roky!

Kulturně-vlastivědné sdružení "Království lašské" vyhlásilo soutěž o získání turistického odznaku. Úkolem soutěžících je nejpozději **do 31. srpna 2017** navštívit 28 vybraných míst našeho regionu a získat potvrzení - razítko, vstupenku, nebo opsat potřebný údaj. Záznamníky jsou k dostání (v ceně 30 Kč) v informačních centrech v Brušperku, v Kopřivnici, ve Štramberku, na Slezskoostravském hradě, v Muzeu Novojičínska (zámek v Novém Jičíně), Muzeu Sigmunda Freuda v Příboře, v zámku v Klimkovicích, v Kuníně, v Hodslavicích (Rodný domek F. Palackého), v Metylovicích (Muzeum Kožané město) a také u našich sponzorů

- v restauraci Lašská jizba v Sedlístích, v prodejně Beskydské likérky ve Starém Městě u Frýdku, v hospůdce U bobra v Raškovicích, v hostinci Ondráš v Janovicích, v hospodě Pod Borovou v Malenovicích, v hostinci U Čendy a v Lašském ZOO v Hodoňovicích, v recepci hotelu Prosper v Čeladné, v Hospůdce Kohutka ve Vyšních Lhotách, v restauraci hotelu Lašská Chalupa v Kunčicích p. O. aj.

Po splnění podmínek doručíte záznamník (osobně nebo poštou) na adresu: Království lašské o. s., Skalice 6, 738 01 Frýdek-Místek (tel.: 724 140 705) a obdržíte pak zmíněný odznak zdarma. Prvních 50 účastníků bude odměněno zvláštní premií - suvenýrem od sponzorů. V ceně záznamníku je i poštovné.

Literární soutěž Píšeš(u) rád(a) vyhodnocena

Na jaře 2015 vyhlásil Literární klub Petra Bezruče Frýdek-Místek spolu s Kulturním centrem Frýdlant n./O. pro frýdlantské žáky 8. a 9. tříd a gymnázia 1. ročník literární soutěž s názvem Píšeš(u) rád(a). A proč tato soutěž? Protože pořadatelé věří, že jsou mezi mladými lidmi takoví, kteří dokáží své pocity a vnímání všeho kolem sebe zachytit a dát na papír, a zároveň jim činí psaní potěšení. Organizátoři čekali, s jakým ohlasem se setkají a byli mile překvapeni. Za mnohé ze soutěžních prací žáků či studentů by se nemusel stydět zkušený literát!

A jaké žánry se objevily? Básně klasické či psané volným veršem, esej, sci-fi povídka, próza ve verších, ale i příběh z války. Odbornou porotu, které předsedala Dajana Zápalková, členy pak byli Richard Sobotka, Pavla Ručková, Kateřina Kaiserová a Bohumír Vidura, zaujala především studentka 2. ročníku Gymnázia BMA Frýdlant n./O. Klára Hlavačková, která obsadila ve své kategorii 1. místo v poezii s básní Šálek kávy, ale zároveň 2. místo s prózou Zaburácela basa, kde se jedná o jakýsi záznam pocitů z mejdanu v okamžiku, kdy předměty ztrácejí pevné tvary.

„Ano, skutečně jsem napsala tuto práci po jednom večírku, kdy, ač jsem byla úplně střízlivá, jsem najednou začala vnímat věci tak, jak jsem je pak popsala,“ vyznala se mladá studentka Klára Hlavačková.

Vyhlašování výsledků soutěže probíhalo 19. června 2015 v kinosále Kulturního centra Frýdlant n./O., nálada byla opravdu výborná, přátelská, jistě k ní přispěl i hudební doprovod Pavla Býmy. Všechny práce přihlášené do soutěže byly shrnuty do almanachu, do něhož svými netradičními kresbami přispěla žákyně 9. třídy 6. ZŠ Frýdek-Místek Tereza Bílá. Soutěžící je obdrželi při oceňování spolu s pamětním listem soutěže a volnou vstupenkou do frýdlantského kina. Zájemci o něj si jej mohou vypůjčit ve frýdlantské knihovně.

Jakousi pomyslnou tečku soutěže svým odborným slovem učinil spisovatel, prozaik a publicista Richard Sobotka, který zároveň vyjádřil přesvědčení v pokračování této literární soutěže a vyslovil přání, aby žáci i studenti v psaní vytrvali. Třeba o některém mladém literátovi ještě někdy uslyšíme....

Dajana Zápalková

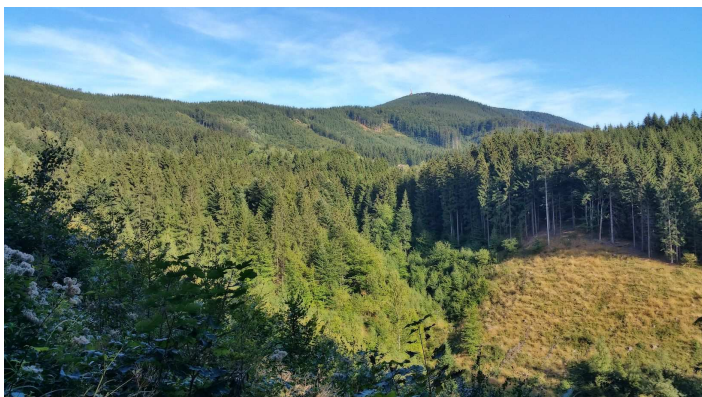
NA LYSÉ SE ČERTI ŽENÍ

Když vítr naráží
do televizní věže
a na Lysé se čerti žení
já sleduji vše v pohodě a v leže
i Beskydy už ví
že svět se rychle mění.

Přec nevymizí z paměti
když bílou stopou
sjížděl jsem tu horu
dál přeji si být v zajetí
té představy a vzdoru.

Že hora ta se nepoddá
vévodit bude z výšin
ať posvátná je příroda
ve velebnosti horských tišin.

Bohumír Vidura

Lysá hora – foto L. Krulíkovský

Okolo Frydka

Okolo Frydka cestička
a u ní se zelena,
a u ní se zelena
travička.

Dyž sem čel po ní jedeňkrat',
viděl sem tam mu milu
mu panenku rozmilu
s iným stat'.

Oni se spolem lubali,
tak jak by mi truc na truc,
tak jak by mi truc na truc
dělali.

Truc na truc mi nědělajtě,
enem vy se s pánembohem,
enem vy se s pánembohem
lubajtě.

Dyž se polubitě, id'tě spat',
a mi budě muzyka,
a mi budě muzyka
pěkně hrat'.

Muzyka hrala, břinkala,
ale moja najmilejší,
ale moja najmilejší
plakala.

Muzyko něhraj, něbřynkaj,
a ty moja najmilejší,
a ty moja najmilejší
něplakaj!

Tak to kejsi (před vjac jak sto rokami) zapisal pan Josef Mojžišek
v Bruzovicach.

Chrpa a vlčí mák

Studánka, malá, ukrytá,
tam, kde se louka sklání,
zas jako chlapec utíkám,
napít se vody z dlaní.
Už volá na mne maminka,
a čeká až se vrátím,
je to tak milá vzpomínka,
já mám strach, že ji ztratím.

Studánka modrá, ukrytá,
je v hloubi mého nitra,
úsměv a oči maminky,
co zřím každého jitra.
Jak vánek břízku objímá,
tak její ruce hladí.
Po létech vše mne dojíká,
když nám odchází mládí.

Chrpa a vlčí mák,
kvítka, co znám,
ty pro tě maminko,
zas natrhám.
Prostinkou kytíčku
já chci Ti dát,
nablízku chci tě mít,
nejen vzpomínat.

Josef Vašíček, text písně.

Poslední brušperský mlynář

Bílý větrný mlýn, jemuž se říkalo Lednického povětrňák, stojí nedaleko brušperského hřbitova jako němý svědek zašlých časů. Chybí mu však větrné kolo neboli větrné lopaty. Ty odstranil poslední mlynář Viktor Lednický, a to v červenci 1940. Lopaty byly sice již dost zchátralé, to však nebyl hlavní důvod. Viktor Lednický totiž nahradil dosavadní mlecí zařízení (složení) novým válcovým na elektrický pohon. Byl to unikát a těšil se pozornosti řady odborníků. Na podzim roku 1941 začal ve mlýně šrotovat. Němečtí okupanti vzápětí činnost všech větrných mlýnů na území protektorátu zakázali. Jenže Viktor Lednický šrotoval dál načerno po nocích až do svého zatčení gestapem. Příčinou jeho zatčení nebylo však mletí přes zákaz okupačních úřadů, nýbrž fakt, že stál v čele poměrně velké odbojové skupiny nazvané Mafie, později Československá revoluční armáda. Skupina měla napojení na partyzány v Beskydech a Hostýnských vrších. S blížící se frontou se připravovala na boj s okupanty. Soustřeďovala po tajných úkrytech zbraně a potravinové zásoby. Viktor Lednický byl nejen majitelem mlýna, ale i statku v Brušperku a ve Fryčovicích. Mimo povolené kvóty choval navíc tajně vepře apod.

Všechno měl výborně zorganizováno. Jenže od roku 1942 bylo na stopě Mafii ostravské gestapo. Podařilo se mu dostat mezi příslušníky komunistického odboje velmi rafinovaného konfidenta, studenta ostravské průmyslovky Jana Cwirze. Cwirz se dal dobrovolně do služeb gestapa. Jeho řádění v řadách odbojářů odhalily orgány až osm let po válce. Navázal styky s krajským vedením komunistického odboje a pomáhal zorganizovat fingovanou schůzku Viktora Lednického se zástupcem komunistů, na níž měli dojednat spojení obou skupin odboje.

Vylákali Viktora do Brna, kde gestapo připravilo vše tak, aby ho mohlo zatknout. Věděli totiž, že Lednický neustále nosí v kapsách dva bubínkové revolvery po vzoru amerických pistolníků, které dokáže bleskurychle tasit a střílet. V tom se cvičil od dětství.

Viktor Lednický byl od mládí tak trochu dobrodruh pod vlivem rodokapsů. Narodil se v roce 1904 jako nejmladší syn Františka Lednického, dvořáka a mlynáře v Brušperku. (dvořák – majitel dvora čili statku). V roce 1932 se stal dědicem statku i mlýna. Měl silnou atletickou postavu a poněkud divokou povahu. Byl náčelníkem jezdeckého oddílu Orla. Rád nosil jezdecké kalhoty zvané rajtky. Ty měly otvory kapes téměř vodorovné, do nichž se dobře revolvery zasouvaly a z nich tasily. To všechno bylo gestapu známo. Fingovanou schůzku uskutečnili v jedné brněnské restauraci, kde v salonku proti vchodu seděl ohlášený zástupce druhé skupiny. Navíc pro schůzku zvolili 6. leden 1944. Viktor měl na sobě kožený dlouhý plášť. Vpravo od vchodu do místnosti byly druhé dveře. Mezi obojími dveřmi byl věšák. Jakmile Viktor pověsil plášť na věšák a zajel rukama do jeho kapes, aby mohl nepozorovaně přemístit revolvery, přiskočili z obou stran gestapáci a zkroutili mu ruce. Tak ho dostali. 19. října 1944 ho v Berlíně popravili.

Jan Krulíkovský

Ondrašku, Ondrašku

Ondrašku, Ondrašku!
něchod' do Sviadňova,
zabolela by tě
hlavička kryvava.
Ve sviadňovským šenku,
je tam galanačka.
K sebě se přitiskly
dvě mlade srdečka.
Zatohla se Lysa
černými mrakami.
Zabili Ondraša,
co včil budě s nami?

Františka Pituchová – Pozbirane po našimu

Z receptáře lašského krále

Po horkým letě je čas myslet' zasej na krmaše, na fajnotky, kere nas potěša na těle aji na duchu. Tuž zas tu matě paru receptuv z moji kuchařky, keru sem po dluhe roky zapisoval.

Fazolačka haviřa Slivky

Hrnek bilych fazoli, 2 decy sladke smetany, 2 žlutky, kuštiček skořyce, sul, trocha octa a asik liter vody.

Fazole močame aspoň šest hodin v zimne vodě. V te samej vodě je potem vařyme pod přikryvkou ze zbylu vodu až su mjeke. Pul hodiny před dovařením přydame kusek skořyce, keru potem vytahněm. Posolime, ochutime octem, přydame smetanu a něchame přejít varem. Uplně nakonec do ni dame rozšfrlane žlutky.

Hřby pytlaka Čimury

Kilo čerstvých hub (všecko co najděš), 3 zelene papryky, 2 rajčata, jedna pořadna cibula, 15 deka špeku, 8 vajec, tymián, pomlety pepř a sul.

Špek aji cibulu nakrajem na drobunko a osmahněm tak, aby byla ružova. Přydame huby a nakrate papryky, soli, pepřa a špetičku tymianu. Podusime aspoň štfť hodiny, přydame nakrate rajčata, vysmahněm na tuk a nakonec vmišame vejca. Podavame s vařenými kobzoly či s chlebem.

Lašsky skopovy gulajš

3/4 kila skopového masa z plecka, 2 cibule, 2 polivkove lyžky sadla, kusek špeka, 2 vrchovate polivkove lyžky hladke muky, par větších kobzoli, 1 větší mrkvu, 1 petrušku, ½ litrový hrnek hub, 2 stružky česneka, pepř, mletu sladku papryku, vodu, sul a marylanku.

Na sadle osmahněm do zlatova drobunko nakratu cibulu, přydame nakrate skopove maso, opepřyme a posolime a tež osmahněm. Přydame mletu papryku (1 lyžku), zalijem trošku vody a podusime až je maso skoro mjeke. Vydusime až na tuk, zaprašyme muku, trochu osmažime a zas podlijem vodu. Přydame na špeku osmahnutu nakratu mrkvu, petrušku a huby, dusime 10 minut, přydame nakrate kobzole a utřeny česnek. Dovařime do mjeka a nakonec přydame marylanku. Podavame s chlebem.

Ať Vam to všecko šmakuje!

Současná legislativa.

Co se týče legálního pohledu na problematiku v současnosti, Česká republika měla vždy podobné zákony jako většina evropských zemí. Výroba, přechovávání či distribuce jsou považovány za ilegální. Samotné užívání konopí není považováno za porušování zákona, nicméně tento koncept je zavádějící, protože k tomu, aby člověk mohl konopí užívat, musí nějaké přechovávat. Momentálně je to tak, že lidé, u nichž policie najde jen jeden gram sušeného konopí, mohou dostat jen pokutu, ale také mohou skončit před soudem...

V příštím čísle Lašského dostavníku se zaměříme na popis a využití jednotlivých částí rostliny. Současně vyzýváme vás, kteří máte nějaké zkušenosti či poznatky ve vztahu ke konopí, abyste se podíleli na diskusi o jeho léčebných účincích.

Libor Pastorek

Zbojníci na Lukšinci – zl. Tomáš Kura, Libor Pastorek

Jak nas přepadli zbuji

U nas na hotel'u se mě kolikrazy pytaju, kera cesta z Ostravice na Lysu je lepší, esli po červene alěbo po modre a potem po zělěne. Ja pravim, lepší ist' po červene navrch a po zělěne a modre dolu. Pytaju se mě čemu. Dyť podlě mapy to vypada stejne. Šak to tak aji je, alě jak idětě navrch po modre, tak na vas čiha hospudka U Zbuj. Jak tam kery sedně po cestě navrch, da ší coši na pošileni. A už se mu čoži kajši chodit' na jakuši Lysu. Alě ni enom hospudka U Zbuj može ke-rešiho přepadnut' na cestě na Lysu horu. Němyslitě ší, aji Ondraš ší na vas može počihat' na Lukšincu. Nam se to stalo v červencu. Roba měla v Malěnovicach přiměstsky turystycky tabor. Pravi mi: "Chceš ist' s nami s pruvodkyňu a lašskym kral'em na Lysu?" "Čemu by ni," pravim, "aspoň se coši noveho dozvim."

Vyšli zme z nadraža na Ostavicy a šli navrch po červene. Pruvodkyňa byla dobra. Děckam rozuměla, horam tež a dobře se ju poslucha-lo. Děcka byly zvědave, jak budě vypadat' ten lašsky kral'. Esli budě mět' korunu na hlavě, co budě mět' oblěčene a tak. Na parkovišťu u Opičarně na nas čekal. V kroju, klobuk, fusa a v rucě obušek. Někere malě děcka se spočatku aji kapku baly, alě potem ší zvykly. Cochvil'a zme zastavovali a posluchali, co nam pravila pruvodkyňa alěbo ten kral'. Aji ini turysti, co spočivali na tych mistach jak my, posluchali. Tež ten kral' nas varoval, aby zme ší dali pozur, že tu može byt' kajši schovany Ondraš ze svoju bandu. Praviť, že nejlěpši je spivat' Besky-de, beskyde, aby zme se něbali a jak by nahodu došlo k temu přepade-ňu, tak volat': "Lašsky kral'u, zachraň nas." Jeho že se boja.

Jak zme byli na Lukšincu, kral' se kajši zdekoval. Pruvodkyňa pravi: "Něda se nic robit', mušime spivat'". Tak zme spivali a myšlim ší, že zme teho Ondraša spiše přivol'ali. Ondraš, Juraš a všecy ti jejich grazli nas obkličili. Děcka zustaly zaražene. Jak Ondaš praviť, tak mu začali davat', co u sebe měly. Čapky, svačiny, někery aji mobil'. Pruvodkyňa pravi: "Mušitě volat' kral'a." Všecy začali volat'. Akorat ja sem to poplit a křičel sěm: "Lašsky kral'u, vyslyš nas." Misto zachraň nas. Alě kral' se naraz odkudsi zebrať a na Ondraša: "Vy chachaři jedni, děcka mi tu okradat' něbudětě." A zbuji naraz klěkli na kolěna a všecy zača-li vracat'. Kral' im odpustil a aji z děckami se skamaradili.

Při cestě spatky přes Lukšinc dolu zme ich tam už něviděli.

Jarek Kuliha

Lašský král oslavil jubileum se svými druhy a příznivci

aneb Chvála činorodosti

Sedm křížků, stále veselé myslí, čilý a ve formě, tak se v pátek 7. srpna 2015 na druhém nádvoří frýdeckého zámku představil Zdeněk Vilém Krulíkovský. Kde jinde než právě na tomto místě a při slavnostní narozeninové příležitosti by bylo nejlepší oprášit vyšperkovanou hru „Ondraš, pan Lysej hory“!?

Autorem komedie se zpěvy, tancem a střelbou je právě náš oslavenec, na jehož počest se hra uvedla a nutno dodat, že velmi zdařile. Celou přátelskou atmosféru podtrhl také fakt, že publikum zaplnilo celé nádvoří. Tak se před diváky uvedl humorně laděný příběh zbojníka Ondraše z Janovic, který před 300 lety ukončil svou životní pout'. Spolu s oslavencem ji ztvárnili členové Lašské divadelní společnosti Gigula: T. Kura, V. Pavlíček, A. Krulíkovská, M. Krulíkovská, J. Ondrušková, J. Zbořilová, L. Pastorek, P. Sedláček a M. Zbořil.

Zdeněk Vilém Krulíkovský, jenž se dlouhodobě věnuje řadě činností, se nám tentokrát předvedl jako autor hry, její režisér, herec a zpěvák zároveň. Kolik tváří může však mít činorodý člověk, o tom ví všichni ti, kteří lašského krále znají. Někteří se o něm doslechnou či dočtou. Právě jen tehdy, když člověk sdílí, co umí, a nenechává si pro sebe, ale nakládá se svým darem, může vytvářet dobré mezilidské vztahy. Lašský král se s námi podělil a odměnou nejvyšší je mu přátelství a uznání. Soudě podle toho, lašský král je velice bohatý člověk. A jak víme, i člověk zraje jako víno. Tak tedy – mnoga leta!

Radana Šatánková

Konopí (Canabis)

Nejen droga, ale i pomocník a lék

Pravděpodobně nejkontroverznější bylinu současnosti konopí (Cannabis) lidstvo úspěšně využívá déle než 5 000 let a jehož léčebný potenciál byl v poslední době potvrzen množstvím odborných výzkumů.

Lidé dnes mají zájem o přírodní léčiva, která pomáhají. Konopí jako lék je v tomto ohledu ideálním řešením. Je možné, že konopí představuje unikátní léčivo. S touto bylinou pracovaly tradiční léčebné systémy starobylých civilizací v Číně, Indii, Tibetu a v dalších zemích.

Moderní medicína stále více potvrzuje svými vědeckými výzkumy, že konopí představuje komplexní léčivo. Bohužel současná medicína upřednostňuje syntetika. Avšak působení ve vzájemné kombinaci je mnohem účinnější. Dnes se při tom nemusí aplikovat pouze kouřením, ale i v jídle nebo ve formě extraktů a tinktur.

Jak dokáže konopí pomoci?

V každém případě bychom měli znát možné vedlejší účinky. Ideální je konzultace užívání s lékařem, jenž dobře zná zdravotní stav pacienta. Nedoporučuje se kombinovat konopí s alkoholem a látkami s podobnými účinky. Po nutném poznání možných rizik můžeme uvést, v čem pomáhá.

Roztroušená skleróza – zmírňuje bolesti, jako jsou svalové křeče, třes, kontrolu močového měchýře, kvalitu a délku spánku.

Epilepsie – jako lék první pomoci a schopnost snižovat frekvenci a intenzitu epileptických záchvatů.

Diabetes – dokáže snižovat hladinu cukru v krvi.

Rakovina – konopí podpůrně užívané pacienty s rakovinou tlumí bolest, podporuje chuť k jídlu a zlepšuje kvalitu spánku. Experimenty ukázaly, že zpomaluje vývoj nádorových buněk.

Masti pomáhají při léčbě bércových vředů a při závažných kožních onemocněních. V neposlední řadě konopí dokáže pomoci při duševních chorobách.

Formy aplikace.

Konopí se nejčastěji užívá kouřením sušených květů. Stále s větší oblibou se dnes získávají různé výtažky, tinktury a další koncentráty.

Cechy a řemesla (19.století)

Bešaumistr	volený dohlížitel na dílo (kvalitář)
Mechler	obchodník se sukem
Herberk	cechovní hospoda
Fedruňk	podpora, podpěra
Frajmarčit	handlovat, kupovat, obchodovat
Kundšoft	dílo, zakázka, později též zákazník
Kus (sukna, postav)	33 až 34 lokty, uválený 23 až 24 lokty
Špulér cí stroj)	šlapací stroj na přetáčení příze (nyní souka-
Štumlgelt	pokuta do cechovní pokladny

Pokrmý

Bryja ky atd.)	hustá polévka z ovoce (hrušky, jablka, švest-
Voďanka	chleburanka – polévka z chleba – na talíř se
dal chléb nakrájený na kostky,	trochu kmínu a kousek sádla, sůl, vše zalito
horku vodou	česnečanka – totéž jen navíc s česnek
nikoliv masový vývar	později název pro polévka z vody s jíškou,

Jan Krulikovský

O věcech kulatých

Netradiční vinč lašskému králi

Je až s podivem, kolik věcí – i když zrovna třeba nemají tvar úplně ideální koule – je možno nazývat kulatými. Rovněž je se možno podívat nad tím, že téměř všechny tyto věci jsou člověku k potřebě a mnohé i k potěše ne-li přímo k užitku. Vždyť věci kulaté člověka provázejí celým životem. Již po zrodu, při příchodu na tu naši kulatou zemičku je nám nabídnuto něco neuvěřitelně dobrého, velkého a kulatého – matčin prs. Pak rosteme pod kulatým sluníčkem, kluci si hrají s kuličkami a holky si s kulatým míčem házejí školku. Když pak dorosteme do časů randění pod kulatým měsícem – to už děvčata mívají ku potěše chlapeckých očí i dlaní pěkně kulatá ňadra i kulaté zadečky. A aby jim to nebylo líto, když dívčina ruka zabloudí k chlapcovým trenýrkám, hle opět něco kulatého. A to hned dvojnásobně. Jsou však i jiné věci, které nám k zábavě slouží. Zlí jazykové je nazývají kulatými nesmysly. Mám na mysli různá náčiní používaná původně k zušlechťování těla. Dnes se však za jejich pomoci dají získat i velmi značné hmotné prostředky. Kulatý je třeba míč na kopanou, házenou, odbíjenou, košíkovou a mnoho jiných sportů, ve kterých se pohybuje velké množství kulatých peněz, a které jsme se pohříchu nenaučili. O módě posledních let – golfu se ani nemusím zmiňovat. I ten se hraje kulatým míčkem. Kulaté je i náradí, které používají někteří z našich přátel ke shazování panáček na druhém konci dráhy – bowlingová koule. Další z kulatých věcí je třeba kulatina. Kmen stromu zbavený kůry. Jak prozaická věc. Je li však rozřezán do tvarů různých prken a trámů a pak umně sestaven do tvaru tentokrát hranatého, slouží jako různé boudy, domky či dokonce stavení k ochraně našich tělesných oblin před povětrnostními vlivy. Je li rozřezán na malé kousky a vložen do kamen či krbu vydává teplo. Má to však jednu zápornou stránku – u tepla se dobře sedí, nic nedělá a kulatí. Dochází pak i k takovým extrémům, že je možno získat titul Jeho, či Její kulatost. Pokud se však ono dřevo nazve množným číslem dojdeme k výrazu KULATINY, a to je to oč tady kráčí. Je to opět, jak je z toho slova patrné něco kulatého, ale to kulaté je pouze nula na konci číslice, která označuje věk právě dožitý. Pro toho, koho se to týká to nebývá mnohdy nic radostného (poznání, že už jsem tu tak dlouho), pro všechny okolo však to bývá důvodem k nezřízenému opíjení a obžerství. Jsem docela rád, že u toho taky budu moci být, pozvednout pohárek, který je seshora taky kulatý a popřát Ti nejen za sebe, ale i za všechny, kteří Tě mají rádi mnoho VŠEHO KULATÉHO do dalších let vládnutí všemu Laštvu.

Rudolf Vlček

Odešel Jaromír Václavík

Dne 30. Srpna zemřel ve věku 81 let čestný člen Království lašského Jaromír Václavík

Rodák ze Sedliště, od šesti let se věnoval hře na housle, při studiu na místeckém gymnáziu hrál ve studentském orchestru, zpíval v pěveckém sboru. V Ostravě vystudoval učitelství na Pedagogickém gymnáziu. Vedl lidovou muziku národopisného sdružení Sedlišťané. Později vystudoval Konzervatoř v Ostravě a stal se členem státní filharmonie Ostrava. Od roku 1971 vedl a také dirigoval symfonický orchestr Válcoven plechu ve Frýdku-Místku. Byl autorem několika děl pro symfonický orchestr. Byl to muzikant velkého srdce a roduvěrný Lach, který miloval svůj rodný kraj a jeho kulturní dědictví.

Jaromír Václavík naposled mezi námi (třetí zleva)

Malý slovníček

Jak se mluvilo na Hukvaldském panství a možná leckde ještě hovoří?

Hrab	habr (dřevina)
Chabi	roští, křovisko
Inda	tehdy
Kdyinda	kdysi, dříve
Lacmo dřevové	povinnost dodat faře fůru dříví
Mesla	dřevěná ohrada
Naspa	násep u chalup
Pochabši	chudší obyvatelé
Po macku	hmatem
Prachař	výrobce střelného prachu
Pušče	opuštěné neobdělávané pozemky
Sanytr	střelný prach
Suchý krčmář	v krčmě nenaléval
Suchý mlynář	nemlel
Suché víno	poplatek za fůru vína pro víno nejetou
tomu, kdo pro víno jel	
Šifer	břidlice
Vrťanka	tmavá mouka umletá mezi kameny (žerno-
vy)	
Volvark	přední poplužní dvorec (statek)

postup vůči poddaným a nařídil jim, aby napříště s nimi nakládali mírněji. Zástupcům poddaného lidu se hejtman zaručil, že uvěznění z jejich řad budou ihned propuštěni, aniž se jim stane příkoří.

Tím skončilo hnutí poddaného lidu na Hukvaldsku roku 1695.

Kapitola z knihy „Stopami minulosti“
Z. Konečného a F. Mainuše

Lašské slavnosti v Sedlištích

- proběhly první zářijovou sobotu na Bezručově vyhlídce a přilákaly asi tři stovky lidí. Nebyli to jen místní občané, ale i z okolních obcí, přijeli i senioři ze spřátelené obce Brantice.

Program 8. ročníku Lašských slavností byl opravdu pestrý. Kdo jiný by měl zahájit tuto slavnost než lašský král Zdeňka Viluš I. Lašskou hymnou, kterou zapěli i někteří přítomní Laši a Lašky.

A pak už se v hodinových blocích postupně na přírodním podiu vystřídali: *Dětský folklorní soubor Ondráček*, *Big Band ZUŠ Vratimov*, *Valašská muzika*, *dechový orchestr Jablunkovanka* a večerní program patřil rockové kapele *Sagar*. Prostor mezi jednotlivými vystoupeními vyplňoval lašský král se svými zpěváky a hudebníky. Představil nejen staré Hašlerovy písně, ale i z naší „černé Ostravy“.

Přítomní hosté si zpívali povětšinou s ním, při lidových skladbách se dali do tance a přidávaly se k nim i děti se svým veselým skotačením, mnohé s pomalovaným obličejem různých zvířátek. Malování dětí na obličej a skákací hrad zajistili pro ně pořadatelé, což byla Obec Sedliště. Ta se též postarala o občerstvení, které se svým týmem zajišťovala Lašská jízba Sedliště.

Nad Bezručovou vyhlídkou se velice často stahovala černá mračna, pršet však nezačalo, i když už si počasí pomalu podávalo ruce s podzimem, foukal studený vítr. Ale návštěvníci se mohli zahřát i mokem ostřejším či v tanci, takže i ve večerních hodinách, kdy se objevila i ta mladší generace na výletišti, bylo živo.

Lašské slavnosti ukončily obecní venkovní akce a budeme se těšit, že i v roce 2016 pro nás Obec Sedliště připraví pestré letní programy.

Dajana Zápalková

Stará babice

Špatně vidím, špatně slyším,
jsem už stará babice
a má postava vypadá
jak zalomená svíce.
Bolí kosti, svaly, žíly,
otékají mi nohy,
naštěstí neutrpěly
moje básnické vlohy.

Když se vydám na procházku,
spoustu lidí potkávám,
usmívají se a zdraví,
já je však nepoznávám,
nevzpomínám si na jména,
což mě tuze hněte,
vždyť si budou o mně myslet,
že jsem kus telete!

Posteskla jsem si kámošce;
Proč tě to tak mrzí?
Populární víc než druzí
stala ses brzy!
Že tě mají lidé rádi,
to je přece pěkné,
pro mě zaživa, po smrti
ani pes neštěkne!

Když obě natáhnem brka,
budem na tom stejně,
pokouším se tu žárlivku
utěšiti jemně.
Ale ona opáčila:
Kdepak, ty opice,
po tobě pak přejmenuje
magistrát ulice.

všem zaručil, že se jim nic zlého nestane a že osobně bude nyní i kdykoli v budoucnu stát na jejich straně, kdyby je vrchnost opět nadmíru přetěžovala. Biskup musel přistoupit na podmínky sjednané krajským hejtmánem. Nastal klid, poddaní opět bydleli a pracovali ve svých dědinách – ale jen nakrátko.

Za několik málo dní se pozvedli poddaní na Hukvaldech znovu, neboť je zle pobouřil násilnickým jednáním hukvaldský hejtman Harasovský, který na nich vyžadoval bez pardonu celotýdenní robotu. Bylo to zjevné porušení sjednaného narovnání. Proto se 16. července nevolníci opět srotili. Hejtman Harasovský využil situace a násilím rozehnal dav s devadesáti ozbrojenými muži. Většina poddaných se rozutekla, leč mnozí byli zajati a uvězněni. Ti, kteří uprchli, se uchýlili na novojičínské panství. Hukvaldský hejtman je mínil pomocí vojáků pronásledovat, ale krajský hejtman nepovolil další útok na ně.

Hukvaldští poddaní se dostavili za krajským hejtmánem, když nocoval ve Starém Jičíně a „*naříkajíce mu sdělili, že hejtman Harasovský 30 osob z nich zatkł a uvěznil na Hukvaldech, pak že Harasovský s hospodářskými úředníky hukvaldskými a s 90 ozbrojenými muži na ně útok činil, nejen je rozptýlil, nýbrž i honil je několik dní po polích a na území novojičínském, a některé z nich, a to Harasovský sám jednoho, smrtelně zranil*“.

Krajský hejtman i tribunál kritizovali zpupného panského úředníka Harasovského a ve zprávě císaři vyslovili dokonce podiv: „*Mělo toto násilné jednání hukvaldského hejtmána velmi nebezpečný ráz, a podivno, že poddaní byli po tomto na nich spáchaném násilí ještě tak pokojní a mírní a ke svým příbytkům se navrátili*.“ Třeba říci, že je k tomu přiměl rozumným vystupováním krajský hejtman. Krajský hejtman pozval Harasovského k sobě, aby se zodpovídal. Ten však na výzvu vůbec nereagoval. Vzpurně odpověděl, že má jiné práce nad hlavu, která mu nedovolí vypravit se na kraj. Teprve na druhé předvolání, učiněné jménem císaře Leopolda, přišel Harasovský i s ostatními úředníky, s purkmistrem, rychtáři a konšely z celého panství. Krajský hejtman všem přednesl poselství císařovo a ostře vytkl jejich

Krajský hejtman předložil biskupovu odpověď tribunálu v Brně, který o všem zpravil císaře Leopolda I. Zemský hejtman se u císaře přimlouval, aby rozmluvil olomouckému biskupovi užití vojska proti poddaným, naopak, aby jim raději opravdu v robotách ulehčil a císařským dekretem je ujistil, že se jim nic zlého nestane. Hejtman se domníval, že jedině tak si dají sedláci říci, odeberou se na svá hospodářství a budou pokračovat v přerušené práci. Vedla ho k tomu jednoduchá skutečnost:

„Avšak ostře na ně uhoditi zdá se nyní býti nebezpečným, poněvadž není tolik císařského vojska v zemi, aby je potlačilo v tom hornatém okrese, kdyby se chopili zbraní.“

Biskup Karel z Lichtenštejna s mírnými opatřeními nesouhlasil a poznovu naléhal na krajského hejtmana, aby uskutečnil na poddané útok s šedesáti muži z hradištské posádky, neboť podle jeho mínění je to jediná cesta, jak je přimět k poslušnosti. Chtě nechtě musel nakonec přece jen povolit a poslat za odbojnými nevolníky své úředníky. Ti je měli především přesvědčit o tom, že bude moudřejší rozejít se a potom teprve vyjednávat. Setkání však skončilo naprostým neúspěchem. Nadarmo biskupovi lidé hrozili sedlákům tresty a vojenským zásahem, setrvali na svém rozhodnutí, že se ze shromáždění nehnou. Dokonce pohrozili, že v případě neúspěšného jednání vyhledají si nového pána. Tuto odpověď uznali biskupovi úředníci za „pravou revoluci“.

Neústupný biskup se přiklonil k názoru hukvaldského hejtmana. Nechtěl připustit, aby „nestydatá“ žádost poddaných byla přijata, neboť se domníval, že by jim narostl ještě větší hřebínek. Nemínil přistoupit na další jednání pod širým nebem, rozhodl se povolat jejich zástupce někam na úřad. Kdyby nepřišli do dvou dnů na určené místo, měli být přísně potrestáni pomocí císařského vojska: *„Pak jistě budou toho oni, jejich ženy a děti litovati na věky“*.

Tribunál v Brně se však obával užít cesty navrhované biskupem zejména proto, že lid by mohl snadno se zbraněmi v ruce postavit se na odpor a krveprolití by nikdo nezabránil. Konečně se krajskému hejtmanu podařilo dosáhnout toho, aby mu zástupci lidu slíbili, že se sročení rozejde a mluvčí nevolníků se dostaví na hukvaldský zámek, kde vyslechnou návrhy na urovnání sporu. Hejtman při té příležitosti

Rodná obec dodatečně,
lípu ti zasadí,
slavit datum narození
budou staří, mladí.
Té představě jsme se potom
drahnou chvílí smály,
hlavně aby nás pak v Nebi
rádi uvítali!

Olga Tlučková „Okénko do stáří“ 2013

Radana Šatánková, Olga Tlučková, Josef Vašíček (červen 2015)

Je to až k nevíře – dne 10. září 2015 se dožila básnířka našeho kraje paní Olga Tlučková – rodačka z Bruzovic - neuvěřitelných 94 let! Stále veselou mysl, ostrovtip a zdravíčko přeje redakce dostavníku a celé Království lašské!!!

Baba, Černá zem

aneb Bezručova vyhlídka v Sedlístích

Nachází se 374 m nad mořem. Nejvyšší kopec v celé Těšínské pahorkatině a nejvyšší bod na sever až k Baltickému moři. Z vrcholku kopce je krásný rozhled od Těšína ke Klimkovicím a při krásném počasí uvidíte pohorí Jeseníků s majestátní horou Praděd. Pohled na pohorí Beskyd bohužel zastiňují rodinné domky postavené v panoramatu, ale již je zpracován architektonický návrh na výstavbu rozhledny a jedná se již o její výstavbu.

Původní název kopce byl Baba. Ve staré slovanské mytologii to bylo zosobnění mračna přinášejícího déšť. Kopcem vede stará cesta od Lískovce, která dříve směřovala na Těšín. V polovině 18. století se zde těžil vápenec, stopy po těžbě jsou patrné v části Kameníky. Podle lidového podání zde bylo z vápence pálené vápno, které bylo použito k výstavbě kostela Panny Marie ve Frýdku. Pozůstatkem těžby vápence bylo tzv. mořské oko, které bylo naplněno spodní vodou a údajně bylo bezedné. Bylo zasypáno v druhé polovině minulého století.

Kopec je opředen pověstmi, podle jedné pověsti „V kopci spí od pradávna mezi dvěma duby rytíři, kteří vartují kraj kolem Frýdku. Až se jednou duby zazelenají či bude Lachům nejhůř, vojsko se probudí a rozhodne bitvu poslední.“ Další pověst uvádí, že do mořského oka spadl volský povoz.

V 19. století došlo k zemědělskému obdělávání půdy na kopci. Při orbě se objevila typicky černá orná půda, proto se kopci začalo říkat Černá zem a původní název Baba byl zapomenut.

Před první světovou válkou se do osady Amerika, která se nachází jižně k Frýdku přestěhoval Joža Vochala, pozdější národopisný pracovník a spisovatel Slezska, zakladatel národopisného sdružení „Sedlístě“.

V roce 1928 zde byl z iniciativy Joži Vochaly položen základní kámen k pomníku Osvobozené půdy, který měl sloužit jako poslední odpočinek básníka Petra Bezruče. V letech druhé světové války byl pomník nacisty zničen a v jiné podobě po roce 1945 obnoven. Konaly se zde národopisné slavnosti, dožínky, majálesy.

Na Černé zemi byl také známý lyžařský svah „Na kobyluně“ kde chodili lyžovat lidé z širokého okolí.

13. Při ročním vybrakování ovcí pro milostivou vrchnost odhadují řezníci k tomu nařízení ovce tak nízko, že ustanovují za 1 kus 42 kr., také jen 36 kr., za něž by cizí člověk rád zaplatil 1 zl. a 12 kr.

14. Je-li na statku dobrý hospodář, vezmou ho odtud a dají na horší statek, takže do chudoby padne a přichází o svůj majetek.

15. Z Vítkovic musí ročně platit z dříví k palivu 1 zl. 9 kr. do panského důchodu, ale dříví nikdy nedostávají.

16. Mlynářům dávají se také panská telata k chovu, a když některé z Božího dopuštění bez jejich zanedbání pojde, musí je nahradit jiným.

Pro takové nové těžké a nesnesitelné roboty opustilo ke 40 mužů s ženami a dětmi své živobytí, uteklo do lesů a zbavilo se poddanství; my však chceme svým poddanským povinností každý čas věrni a poslušní býti, i žítí a zemřítí, ale doufajíc, že Vaše Jasnost ráčí nejmilostivěji zůstat nám nakloněn s mírností a milosrdenstvím a všechny uvedené stížnosti do novoty od nás ubohých, bídu trpících, poslušných poddaných nejmilostivěji a otcovsky odvrátiti, abychom se ženami a dětmi mohli se uživit a život zachovati.

Vaše Jasnost a Milost, račiž z přirozené dobroty a mírnosti smilovati se nad námi chudými poddanými a nepřipustiti, aby se nám takové nové roboty ukládaly, nýbrž abychom při starých byli nejmilostivěji chráněni a zachováni.

Krajský hejtman neshledal osobně na písemné prosbě sedláků nic závadného. Zato olomoucký biskup ji přijal zlobně a rozhořčeně. Tentokrát odpověděl:

„Není k tomu povstání té nejmenší příčiny. Poněvadž by tato věc měla zlé následky, a aby se předešlo většímu zlu, nutno jest poslati co nejdříve několik setnin saské jízdy, aby tyto lidi zkrotila a vůdce povstání zajala. Ukáže se potom, že to jest pouhá svévole a že chtějí svou vrchnost nutiti ke své vůli a tím škodlivou věc na Moravu zavést.“

5. Co se týče povinného vožení vína, co jsme dříve konali in natura, bylo proměněno potom v určitý peněžní plat roční; kteréž vožení vína bylo rychtářům uloženo, pak opět odpuštěno, a my chudí poddaní jsme nyní tedy nuceni plat za vožení vína odváděti a také víno voziti.

6. Sůl voziti, což jindy konali rychtáři, bylo nám samým uloženo, a při tom utrpěli jsme 222 zlatých rýnských škody.

7. Kdežto pak nám každého času bylo ponecháno z lesů 6 velkých kusů k palivu za 1. zl. a 9. kr., nechtějí nám více ponechati než 3 malé kousky, ačkoliv my přece více potřebujeme, abychom se ohřáli.

8. Při výprodeji osminy (sudu) rychtáři 2 mázy kořalky dostávali na prodej a tuto čepovali; nyní máme tyto 2 mázy vinopalů židovi zaplatiti, a rychtáři musí jinou na prodej vzíti.

9. Když starý hospodář prodá svůj statek buď svému vlastnímu dítěti, nebo nemaje ho, někomu druhému, jest zestárlý hospodář nebo hospodyně proti všemu starému obyčeji nucen robotovati.

10. Domkáři každého času byli povinni 11 týdnů bíliti plátno a v tom čase byli zproštěni robot; nyní zkracuje se jim ten čas a ukládá se jim 6 týdnů; musí totiž vybíliti plátno v 5 nedělní lhůtě a v těch 6 týdnech konati jiné pěší roboty.

11. Když vozíme obilí z Kelče a Kroměříže, jsme též tím způsobem obtěžováni, že schází-li při dodávání a odměřování obilí na Hukvaldech na 1 vozu 1 nebo dvě mírky, jsme nuceni to dosaditi, ačkoliv přece nezkracuje se s naším vědomím a svědomím ani jedno zrnko.

12. Jsme ubozí chudí poddaní ještě přes starý určitý čas 3 dni roboty nuceni pracovati buď v oboře, nebo dělati šindel, také listí pro ovce trhati a toto odváděti.

V 60. letech minulého století byl kopec přejmenován na Bezručovu vyhlídku, na paměť slezského básníka Petra Bezruče, který zde v době 1. republiky vícekrát pobýval a jehož uchvátila krásná vyhlídka na panoráma Beskyd.

V letech 1969 začal spolek zahrádkářů v Sedlišťích stavět svépomocí svoji klubovnu a postupem let ji stále zveleboval.

V 90 letech získal budovu Obecní úřad a bufet v ní provozovala rodina Voznicových. Koncem devadesátých let chata vyhořela a zásluhou Obecního úřadu se znovu postavila a od roku 2008 ji provozuje rodina Tomisova - nájemce restaurace Lašská jizba.

Pořádá se tam pravidelně Lašské kulturní léto a Lašské slavnosti které mají nyní 8 let trvání.

Vladimír Tomis

Podzim

S podzimem přichází mlhy a větry,
oblékne kabáty a teplé svetry.
Hospodář jede úrodu sklízet,
zajíci koukají, jak rychle zmizet.
Strašákovi též je zima,
z posledních sil straší,
jen v klobouku a v košili
zajíce a ptáky plaší.

Jaroslava Konečná – Jak voní vzpomínky

Pranostiky podzimu

Po svatym Michalu paš' možeš na povalu.

Na svateho Havla někruhaj zela, hořke budě včecko věla.

**Dyž kury v říjnu kus od pola sbiraju, urodu obila sedlaci
dobru mivaju.**

**Na svatu Barborku voda ze sněhem pada, urodi se jablek a
slivek hromada.**

(z Těšínského kalendáře)

Deputace hukvaldských sedláků odevzdala biskupovi obsáhlou stížnost.

„My 30 ubohých velmi utiskovaných vesnic poddaných, věrně poslušných, několikrát se osmélujeme tuto nejpokornější prosbu předložit Vaší Milosti. K tomu jsme pohnuti a donuceni následující příčinou, zvláště když jsme již po čtyřikrát podali nejponížnější žádost, aby nám některá nejvyšší tísňící, obtížená robota byla umírněna; nikdy však nemohli jsme dostat něco rozhodného a právní rozsudek. Protož dohnání jsouce nejvyšší trapnou bídou, největší záhubou a chudobou, osmélujeme se Vaší Jasnosti a Milosti ještě jednou tímto memoriálem přednésti svoje stížnosti do příliš ukládaných a nesnesitelných robot jízdních a pěších:

1. Protože nám od vrchnosti byla od starodávna vyměřena a uložena jízdní robota s koni týdně 3, v pondělí, v úterý a ve středu, a sice začínajíc od sv. Michala až do sv. Jana, poslušně to konáme. Nyní však děje se nám v těchto třech dnech tak veliké přetěžování na koně, že jsme bitím tvrdě dohnání k práci; také když v těchto určených dnech císařské vojsko jest posláno, jsme pak co nejostřeji nuceni robotovati v jiné určené dni, takže tím způsobem jsme zdržováni a meškáni v naší vlastní práci v domácím živobytí.

2. Od sv. Jana do sv. Michala pokračuje se od starodávna pěší robota jednou sobotou po celý týden; teď ale musíme s 2 osobami z jednoho domku, když jsou muž a žena, oba musí jíti na robotu. Odkud pak máme vzíti na své vydržování a živobytí.

3. Musíme nad tyto povinné roboty přísti 18 čteníků lněné příze, kteráž spravedlivá míra ale nyní zvýšena až na 36.

4. Vyžaduje naše povinnost k železným hamrům po 3 dni týdně štípati dříví, a neuděláme-li určené části tří sáhů, když musíme daleko do hor jíti na 2 míle cesty (cca 3 km – pozn. red.), jsme ostře nuceni dokončiti to 4. nebo 5. Den. Nevykonáme-li toho však, zabaví se nám kus hovězího dobytka, dokud se ty tři sáhy dříví nedoplní; mezitím zabavený dobytek hyne hladem, tak že proto těž i pojde. Nad to musíme v zimě osobně vléci ve vodě, čímž odře se člověku krk, a člověk tak promokne a se unaví, že musí potom v horách přenocovati. Ano, postaví nás i na tak nebezpečná místa, že teď také již 6 osob bylo zabito a o život připraveno.

Hukvaldsko se bouří

Rebelie na Lašsku L. P. 1695

Morava zažila velké hnutí, kdy se pozvedl lid proti vrchnosti na panství hukvaldském, patřícím olomouckému biskupovi. Bylo to velké a významné panství, na němž se jako všude jinde v druhé polovině 17. století podstatně zhoršilo hospodářské a sociální postavení poddaných. Lid nemohl a nechtěl snášet těžká příkoří. Čtyřikrát prosil olomouckého biskupa Karla hraběte z Lichtenštejna, aby se nad nimi smíloval a povolil jim v robotních povinnostech; marně, nikdy se nedočkal odpovědi. Proto roku 1695 povstalo všech třicet obcí hukvaldského panství: u Místku Fryčovice, Hodoňovice, Chlebovice, Kunčičky, Lhotka, Metylovice, Myslík, Ostravice, Palkovice, Pstruží, Rychaltice, Dolní a Horní Sklenov, Staříč, Sviadňov; u Frenštátu Bordovice, Čeladná, Kozlovice, Kunčice, Lichnov, Tichá a Vlčovice; u Příbora Drholec, Klokočov, Kopřivnice, Mniší, Skotnice, Větkovice, Závišice; u Moravské Ostravy Vítkovice; kromě toho města a městečka, náležející k panství: Brušperk, Frenštát, Frýdlant, Místek, Příbor a Moravská Ostrava.

Dne 26. června 1695 opustili všichni sedláci jmenovaných obcí své domovy, kde zanechali jen ženy a děti, a shromáždili se mezi dvěma kopci u Kopřivnice. Přerovského krajského hejtmána pojala hrůza a strach, aby se povstání jako morová rána nerozšířilo také na jiné kraje Moravy a odjel ke shromáždění vyjednávat. Setkal se tam asi s patnácti sty sedláky. Jejich vůdcové mu jednomyslně sdělili, že už čtyřikrát prosili vrchnost za ulehčení roboty, ale namísto odpovědi zacházeli s nimi panští úředníci stále hůře a bezohledněji. Proto se rozhodli ke shromáždění a popáté chtějí na něm prosit biskupa o ulehčení břemen. Prohlásili, že nemají v úmyslu se bouřit proti vrchnosti, poslali prý své zástupce k biskupovi a čekají, s jakou se vrátí. Jejich povstání prý není namířeno proti vrchnosti, nýbrž proti bezohledným úředníkům, kteří by dozajista biskupovu odpověď zadrželi, proto na ni čekají pod širým nebem. Krajský hejtmán jim domlouval, aby se rozešli a ve svých domovech očekávali klidně biskupovo rozhodnutí; oni však jako jeden muž odmítli.

Podzimní pozvání

Pryč zeleň trav
stromů listoví
šeď podzimu
leze do duše
splín do morku kostí
kluše
Vzpomínka
na vybarvené kaštany
cesta zablácená
tříštivé zrcadlo kaluží
pavoučí domy
jsou bořeny jíním
indigo těžkých oblaků
hostí plesání krkavců
Podzim zve k tanci

Dajána Zápalková

Podzim na Hukvaldech – B. Zvada

Gratulace lášskému králi na Frýdeckém zámku 7.8. – foto J. Gajovský

U pramene Mohelnice 23.8. – foto J. Daněk

Laši na Lysé hoře 13.9. (terasa Bezručovy chaty) – foto L. Krulikovský

Slavnostní průvod Skalicí 12.9. – foto L. Krulikovský